

Cu DIPLOMĂ LA MASA VIITORULUI

DIALOGURI
despre EDUCAȚIE:

STUDENȚII ÎNCOTRO?
Traectoria PROFESIONALĂ
a TINERILOR ABSOLVENȚI

JOB

CARIERĂ

Eveniment organizat de:

Cu sprijinul:

Noiembrie, 2017

Document de poziție Analiza angajabilității absolvenților de studii superioare din România

Autor: Marius Deaconu

Angajabilitatea ca parte a Procesului Bologna

Comunicatul ministerial de la Bergen, din 2005, prevedea faptul că miniștrii cereau „*insistent universităților să se asigure că programele lor doctorale promovează formarea interdisciplinară și dezvoltarea de competențe transferabile, care satisfac astfel cerințele de angajare specifice unei piețe mai largi*”.

În cadrul conferinței ministeriale din Londra (2007), miniștrii subliniau importanța „*creșterii potențialului de angajare pe piața muncii a absolvenților, semnalând în același timp că trebuie în continuare dezvoltată culegerea de date cu privire la acest aspect*”. De asemenea, era subliniată importanța colectării datelor, în general, care „*ar trebui să prezinte echitatea în privința participării la învățământ superior, ca și potențialul de angajare pe piața muncii a absolvenților*”. Se sublinia totodată faptul că „*guvernele și instituțiile de învățământ superior vor trebui să comunice mai mult cu angajatorii și cu alte părți interesate în privința necesității reformelor*”, în contextul introducerii noii structuri a ciclurilor de licență, master și doctorat.

Foarte important este faptul că în cadrul acestei conferințe a fost și definit termenul de angajabilitate, după cum urmează: „*abilitatea de a ocupa un loc inițial de muncă, de a menține*

locul de muncă și de a fi mobil pe piața forței de muncă". Astfel, miniștrii educației din statele membre Spațiului European al Învățământului Superior subliniau că vor lua măsuri „pentru ca structurile de angajare și dezvoltare a carierei din sectorul public să fie deplin compatibile cu noua structură a studiilor”. De asemenea, aceștia solicitau instituțiilor de învățământ superior „să dezvolte în continuare parteneriatele și cooperarea cu angajatorii în procesul actual de inovare a curriculum-ului pe baza rezultatelor învățării”.

Comunicatul ministerial în urma conferinței din Leuven (2009) prevedea că „în situația când piața muncii din ce în ce mai mult se bazează pe nivele mai înalte de calificare și competențe transversale, învățământul superior ar trebui să ofere studenților cunoștințe, aptitudini și competențe avansate de care au nevoie pe parcursul întregii lor vieți profesionale”. De asemenea, se menționa că „scopul nostru este de a spori nivelul de calificare inițială, precum și de a menține și reînnoi contingentul forței de muncă calificată, prin o colaborare intensă între guverne, instituțiile de învățământ superior, partenerii sociali și studenți”, în contextul în care „acest lucru va permite instituțiilor de a fi mai receptivă la nevoile angajatorilor și angajaților - de a înțelege mai bine perspectivă în învățământ. Instituțiile de învățământ superior, împreună cu guvernele, agențiile guvernamentale și angajatorii, vor îmbunătăți furnizarea, accesibilitatea și calitatea serviciilor de ghidare în carieră a studenților și absolvenților și ocupare pe piața muncii.”

Și comunicatul ministerial de la Budapesta/Viena, din 2010, prevede că „în strânsă cooperare cu instituțiile de învățământ superior, personal, studenți și alți actori, o să ne intensificăm eforturile de a îndeplini reformele care sunt deja în desfășurarea, de a stimula mobilitatea studenților și a personalului, de a îmbunătăți învățarea și predarea din instituțiile de învățământ superior, **de a spori angajabilitatea absolvenților** și de a asigura un învățământ superior de calitate pentru toată lumea”.

Asumări ale României în domeniul angajabilității

Prin intermediul comunicatelor ministeriale menționate mai sus, România și-a luat o serie de angajamente cu privire la angajabilitate, în corelare cu Procesul Bologna, țara noastră fiind membră cu drepturi depline a Spațiului European al Învățământului Superior din România. Una dintre aceste asumări este **reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor prin intermediul educației**, luată în cadrul conferinței ministeriale de la București din 2012.

Stat/An	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU – 28	78,9	80,8	82	78,3	77,4	77	75,9	75,4	76	76,9	78,3
EU – 27	79	80,9	82	78,3	77,4	77,2	76	75,6	76,1	77	78,4
Belgia	81,1	82,1	83,9	81	81,3	80,8	80,9	79,1	79	79,5	81,2
Bulgaria	69,6	72,3	79,6	73,6	69,7	59,2	67,3	67,7	65,4	74,6	72
Republica Cehă	82,8	87,6	87,9	84,5	81,3	80,7	82,3	80,4	81,3	82,2	86,7
Danemarca	89	90,9	90,6	87,9	83,5	83	84,1	81,9	83,7	81,7	83,9

Germania	82,1	84,2	86,5	85,3	86	88,3	88,9	89,7	90	90,4	90,1
Estonia	84,6	86,4	82,3	67,7	64,5	75,1	74,9	76,8	80,9	80,4	77,1
Irlanda	88,5	88	84,3	75,1	71	70,9	69,3	73	73,9	75,3	79,5
Grecia	66,8	68	68,3	65,2	58,6	50,4	43	40	44,3	45,2	49,2
Spania	82,9	86	82,1	73	70,6	67,1	63,6	59,9	65,1	65,2	68
Franța	78,4	79,7	83,1	77,3	77,6	77,3	76,4	76,4	75,2	72,4	73
Croația	71,2	72,7	77,9	76,3	71,6	62,7	60,2	53,8	62	62,9	72,5
Italia	66,1	66,2	65,2	60,6	57,8	57,7	54,1	48,5	45	48,5	52,9
Cipru	80,5	82,3	85,8	81,1	78,4	72,5	73	62,1	68,7	68,9	73,4
Letonia	77,6	81,3	83,1	69,7	63,4	71,6	74,3	78,2	77	78,8	81,4
Lituania	83,1	83,9	79,3	73	73,7	69,5	75,6	75,5	80,7	82,1	82,4
Luxemburg	91,1	88	86,9	85,5	89,5	86,1	84,6	79,1	83,8	84,7	85,4
Ungaria	79,7	80	80,2	75,5	73,8	73,4	73,3	74,2	78,5	80,4	85
Malta	91,1	93,4	95,7	92,9	92,9	91,4	92,4	92,1	93	95,1	96,6
Olanda	92,7	94,4	93,6	92,9	92,6	91,5	88,1	86	86,2	88,2	90,1
Austria	89,5	89,7	90,1	87,9	88	90,5	90,6	89,7	87,2	86,9	87,6
Polonia	71,3	74,8	79,3	78,4	76,3	75,3	73,3	73,2	75,6	77,4	80,2
Portugalia	83,1	81,2	82,8	82,4	80,6	75,8	67,5	67,8	69,4	72,2	73,8
România	74,7	79,3	84,8	77,6	71,2	70,8	70,2	67,2	66,2	68,1	69,3
Slovenia	80,8	81,6	83,4	82,3	80,7	76	73,2	73,8	70,1	71,5	76,7
Slovacia	77,5	81	81,4	74,4	69,4	70,1	68,6	70,3	72,7	75,2	79,6
Finlanda	79,7	82,8	82,3	77,8	79,7	78,4	80,7	79,8	77	75,5	77,4
Suedia	83,3	85,3	85,7	81,6	83	84,6	83,2	84,9	85	85,9	86,7
Marea Britanie	86,3	85,7	83,6	80,1	81,3	81	81,5	83,8	83,2	85,7	84,4
Islanda	91,8	92,9	89,1	84,4	83,8	87,5	86,9	87,2	88,8	92	94,7
Norvegia	:	:	:	:	:	:	88,8	89,8	86,1	90,9	90,1
Elveția	88,6	89	88,2	86,7	87,6	84,9	86,8	84,3	87,4	84,6	86,8
Macedonia	32,2	39,1	43,5	44,6	47,9	45,9	44,8	43,3	42,6	48	46,9
Turcia	56,1	56,6	59,1	58,1	59,8	61,1	62	61,7	62,5	61,9	61,1

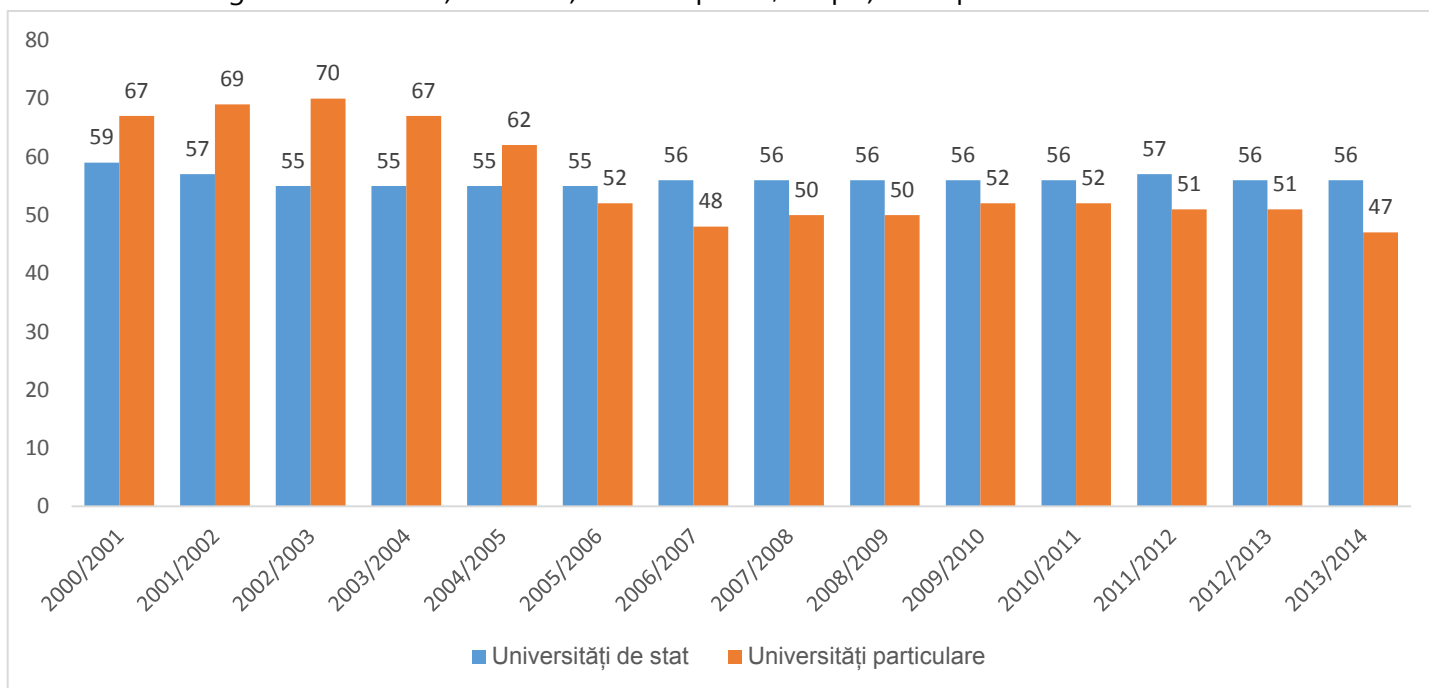
Table 1. Procentul de angajabilitate al tinerilor cu vârsta între 20 și 34 de ani, care au absolvit cel puțin ciclul de studii liceale în perioada 2006-2016 (sursa: Eurostat)

Dacă analizăm datele Eurostat cu privire la rata de angajabilitate a absolvenților unui ciclu de studii, minim ISCED 3, cu vârsta cuprinsă între **20** și **34** de ani, constatăm că în România a existat o variație în ultimii ani, fără a putea desprinde o anumită coerență, semn al faptului că nu există politici educaționale axate pe acest subiect. De asemenea, dacă ne raportăm la anul **2016**, România pe un loc codaș în Uniunea Europeană. Astfel, țara noastră (cu un procent de 69,3%) depășește doar **Spania** (68%), **Italia** (52,9%) și **Grecia** (49,2%), state care se află într-o situație economică mai mult decât delicată. La polul opus se află state precum **Malta** (96,6%), **Islanda** (94,7%), **Germania** (90,1%), **Olanda** (90,1%) sau **Norvegia** (90,1%).

Instituțiile de învățământ superior și oferta educațională

Din punct de vedere al *capitalului structurat* al instituțiilor de învățământ superior, ne raportăm pentru început la evoluția numărului de universități din România în ultimii ani. După 1989, numărul de instituții de învățământ superior a crescut exponențial prin înființarea unor noi universități de stat, în timp ce legislația a permis apariția instituțiilor de învățământ superior privat. Numărul acestora a crescut considerabil până la finalul primului deceniu din acest secol.

Astfel, în anul universitar 2002/2003 s-a ajuns la un maxim istoric de 70 de instituții de învățământ superior private în contextul în care erau 55 de universități publice de stat. Numărul universităților private a scăzut constant, astfel încât în anul universitar 2013/2014 au funcționat doar 47 de astfel de instituții. Numărul instituțiilor de învățământ superior publice s-a menținut relativ constant, în acel an funcționând 56 de astfel de universități. Fără a dezbate pe larg acest subiect, ne limităm să menționăm faptul că un sistem coerent și funcțional de asigurare externă a calității este necesar în astfel de situații când există convulsii semnificative în privința unui anumit segment de instituții de învățământ superior, în speță cele private.

Figură 1. Evoluția numărului de instituții de învățământ superior din România, după tip, în perioada 2000-2014 (sursa: INS Tempo)

Îngrijorător este faptul că deși numărul de instituții de învățământ superior private este unul semnificativ, acest lucru reflectându-se în capacitatea de școlarizare acestora, în anul universitar 2013/2014, 73,89% din amfiteatrele și sălile din sistemul de învățământ superior românesc aparțineau universităților de stat. De asemenea, dacă ne raportăm la numărul de laboratoare, 93,32% din cele 9654 de laboratoare funcționau în cadrul instituțiilor de învățământ

de stat. O situație asemănătoare întâlnim și în cazul atelierelor (96,84%) sau cel al terenurilor de sport (84,17%). În plus, doar 12,73% din totalul celor 104.686 unități PC ce funcționează, teoretic, în cadrul universităților românești, aparțineau celor private.

În ceea ce privește arhitectura sistemului de învățământ superior, prin prisma cifrei de școlarizare pentru anul universitar 2014/2015, remarcăm faptul că specializările care pot avea cel mai mare număr teoretic de absolvenți sunt Dreptul (13.650), Administrarea afacerilor (12.595), Contabilitate (9.820), Finanțe (9.860), Limbă și literatură (8.988) sau Management (8.480). La polul opus semnalăm specializări precum Inginerie geologică (265), Inginerie forestieră (260), Arhitectură navală (235), Geologie (220) sau Urbanism (130).

Specializare	Cifra de școlarizare (stat)	Cifra de școlarizare (privat)	Total cifra de școlarizare
Drept	6115	7535	13650
Administrarea afacerilor	7250	5345	12595
Contabilitate	5325	4495	9820
Finanțe	4760	4920	9680
Limba și literatură	7828	1160	8988
Management	5025	3455	8480
Științe administrative	4735	2015	6750
Marketing	3305	1970	5275
Științe ale educației	4485	625	5110
Geografie	4279	810	5089
Științe ale comunicării	3686	1350	5036
Informatică	3955	610	4565
Economie și afaceri internaționale	2550	1650	4200
Psihologie	2500	1650	4150
Inginerie industrială	4092	50	4142
Inginerie civilă	4035	0	4035
Teologie	3186	310	3496
Ingineria produselor alimentare	2820	665	3485
Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală	2375	980	3355
Ingineria mediului	3184	100	3284
Educație fizică și sport	2715	525	3240
Inginerie electronică și telecomunicații	2880	50	2930
Calculatoare și tehnologia informației	2610	100	2710
Cibernetică, Statistică și informatică economică	1970	560	2530
Sociologie	2092	410	2502
Relații internaționale și studii europene	1975	525	2500

Științe ale mediului	2160	260	2420
Inginerie electrică	2390	0	2390
Științe politice	1910	475	2385
Istorie	1979	365	2344
Asistență socială	2030	310	2340
Arte vizuale	2131	35	2166
Arte Vizuale (Istoria și teoria artei)	2131	35	2166
Matematică	1990	100	2090
Ingineria sistemelor	1913	140	2053
Inginerie mecanică	1913	140	2053
Limbi moderne aplicate	1618	300	1918
Agronomie	1725	0	1725
Ingineria autovehiculelor	1695	0	1695
Ingineria chimică	1612	0	1612
Științe ingineresti aplicate	1590	0	1590
Economie	1400	175	1575
Biologie	1415	60	1475
Inginerie geodezică	1415	0	1415
Științe militare, informații și ordine publică	1337	50	1387
Mecatronica și robotică	1285	50	1335
Horticultură	1240	90	1330
Inginerie marină și navigație	1285	0	1285
Inginerie energetică	1230	0	1230
Muzică	1015	180	1195
Silvicultură	1065	60	1125
Fizică	1091	30	1121
Chimie	1075	0	1075
Ingineria materialelor	1046	0	1046
Medicină veterinară	995	50	1045
Arhitectura	915	120	1035
Ingineria instalațiilor	1010	0	1010
Zootehnie	820	0	820
Filosofie	610	65	675
Ingineria transporturilor	585	0	585
Biotehnologii	490	45	535
Teatru și artele spectacolului	437	65	502
Mine, petrol și gaze	470	0	470
Ingineria aerospațială	415	0	415
Cinematografie și media	151	125	276
Inginerie geologică	265	0	265

Inginerie forestieră	260	0	260
Arhitectură navală	235	0	235
Geologie	220	0	220
Urbanism	130		130

Dacă ne raportăm la numărul de absolvenți, în anul universitar 2014-2015 cei mai mulți dintre aceștia au finalizat studii de Medicină – 5 ani (2.765), Drept (2.494), Administrarea afacerilor (2.315), Științe ale educației (2.209), Limbă și literatură (2.167) sau Contabilitate (1.817). La polul opus, cel mai mic număr de absolvenți ai unor specializări sunt în Fizică (173), Mine, petrol și gaze (164), Ingineria aerospațială (159), Filosofie (120), Inginerie aerospațială (159), Filosofie (120), Inginerie geologică (116), Farmacie – 3 ani (100), Cinematografie și media (94), Arhitectură navală (65), Urbanism (51), Inginerie forestieră (50), Geologie (42), Biochimie (31), Arte Vizuale - Istoria și teoria artei(18).

Specializare	Număr absolvenți 2014/2015
Medicină (5 ani)	2765
Drept	2494
Administrarea afacerilor	2315
Științe ale educației	2209
Limba și literatură	2167
Contabilitate	1817
Inginerie și management	1722
Științe ale comunicării	1687
Științe administrative	1564
Finanțe	1556
Teologie	1436
Calculatoare și tehnologia informației	1409
Geografie	1389
Management	1361
Inginerie industrială	1264
Inginerie civilă	1258
Ingineria produselor alimentare	1246
Inginerie electronică și telecomunicații	1238
Informatică	1210
Ingineria mediului	1099
Psihologie	1076
Farmacie (5 ani)	1059
Medicină (4 ani)	996
Economie și afaceri internaționale	942
Marketing	939

Ingineria sistemelor	938
Educație fizică și sport	933
Arte vizuale	877
Inginerie electrică	850
Ingineria autovehiculelor	757
Cibernetică, Statistică și informatică economică	701
Arhitectura	667
Sociologie	628
Kinetoterapie	621
Asistență socială	613
Inginerie mecanică	598
Medicină (3 ani)	589
Științe politice	575
Inginerie energetică	561
Biologie	543
Inginerie geodezică	531
Medicină veterinară	529
Relații internaționale și studii europene	513
Limbi moderne aplicate	512
Științe inginerești aplicate	492
Ingineria chimică	485
Agronomie	480
Economie	477
Științe ale mediului	440
Matematică	422
Istorie	418
Silvicultură	415
Horticultură	403
Inginerie marină și navigație	369
Medicină dentară (3 ani)	349
Mecatronică și robotică	341
Muzică (interpretare muzicală)	324
Ingineria transporturilor	306
Ingineria materialelor	278
Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală	273
Ingineria instalațiilor	270
Chimie	226
Teatru și artele spectacolului	224
Biotehnologii	221
Științe militare, informații și ordine publică	214
Științe culturale	212

Zootehnie	205
Muzică	193
Fizică	173
Mine, petrol și gaze	164
Ingineria aerospațială	159
Filosofie	120
Inginerie geologică	116
Farmacie (3 ani)	100
Cinematografie și media	94
Arhitectură navală	65
Urbanism	51
Inginerie forestieră	50
Geologie	42
Biochimie	31
Arte Vizuale (Istoria și teoria artei)	18

Dacă calculăm procentul dintre numărul de absolvenți ai unei specializări, în raport cu cifra totală de școlarizare pentru anul 2014-2015, am putea avea o imagine mai apropiată în ceea ce privește specializările atractive, respectiv care au o rată mai mică de abandon precum și un număr mare de candidați. În top regăsim Arhitectura (64,44%) Ingineria transporturilor (52,31%), Calculatoare și tehnologia informației (51,99%), Medicină veterinară (50,62%), Ingineria sistemelor (45,69%) sau Inginerie energetică (45,61%).

La polul opus regăsim specializări precum Contabilitate (18,50%), Administrarea afacerilor (18,38%), Drept (18,27%), Științe ale mediului (18,18%), Istorie (17,83%), Marketing (17,80%), Filosofie (17,78%), Muzică (16,15%), Finanțe (16,07%), Management (16,05%), Fizică (15,43%), Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală (8,14%) sau Arte Vizuale (Istoria și teoria artei) cu doar 0,83%.

Specializarea	% absolvenți/număr total de locuri
Arhitectura	64,44%
Ingineria transporturilor	52,31%
Calculatoare și tehnologia informației	51,99%
Medicină veterinară	50,62%
Ingineria sistemelor	45,69%
Inginerie energetică	45,61%
Ingineria autovehiculelor	44,66%
Teatru și artele spectacolului	44,62%
Inginerie geologică	43,77%
Administrarea afacerilor	43,23%

Inginerie electronică și telecomunicații	42,25%
Biotehnologii	41,31%
Teologie	41,08%
Arte vizuale	40,49%
Urbanism	39,23%
Ingineria aerospațială	38,31%
Inginerie geodezică	37,53%
Silvicultură	36,89%
Biologie	36,81%
Ingineria produselor alimentare	35,75%
Inginerie electrică	35,56%
Mine, petrol și gaze	34,89%
Cinematografie și media	34,06%
Științe ale comunicării	33,50%
Ingineria mediului	33,47%
Inginerie civilă	31,18%
Științe inginerești aplicate	30,94%
Inginerie industrială	30,52%
Horticultură	30,30%
Economie	30,29%
Ingineria chimică	30,09%
Inginerie mecanică	29,13%
Educație fizică și sport	28,80%
Inginerie marină și navigație	28,72%
Agronomie	27,83%
Cibernetică, Statistică și informatică economică	27,71%
Arhitectură navală	27,66%
Geografie	27,29%
Ingineria instalațiilor	26,73%
Limbi moderne aplicate	26,69%
Ingineria materialelor	26,58%
Informatică	26,51%
Asistență socială	26,20%
Psihologie	25,93%
Mecatronică și robotică	25,54%
Sociologie	25,10%
Zootehnie	25,00%
Limba și literatură	24,11%
Științe politice	24,11%
Științe administrative	23,17%
Economie și afaceri internaționale	22,43%

Chimie	21,02%
Relații internaționale și studii europene	20,52%
Matematică	20,19%
Inginerie forestieră	19,23%
Geologie	19,09%
Contabilitate	18,50%
Administrarea afacerilor	18,38%
Drept	18,27%
Științe ale mediului	18,18%
Istorie	17,83%
Marketing	17,80%
Filosofie	17,78%
Muzică	16,15%
Finanțe	16,07%
Management	16,05%
Fizică	15,43%
Științe militare, informații și ordine publică	15,43%
Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală	8,14%
Arte Vizuale (Istoria și teoria artei)	0,83%

Concluzii

Prin urmare, putem concluziona că cifra de școlarizare a universităților nu este corelată în niciun fel la realitățile pieței muncii. De asemenea, instituțiile de învățământ superior, în special cele private, se adaptează la cererile studenților (Medicina), respectiv la specializări care pot fi ușor autorizate de ARACIS (Științe economice). Dreptul/Științele administrative le îmbină pe ambele.

De asemenea, cifra de școlarizare a universităților din România nu este în niciun fel corelată cu domeniile de specializare inteligentă ale României, precum bio-economia, tehnologia informației și comunicațiilor, energia și mediul, respectiv eco-tehnologia. Din punctul nostru de vedere, aceste specializări ar trebui sprijinite în mod suplimentar.

O problemă însemnată a instituțiilor de învățământ superior, precum și a Ministerului Educației Naționale este că nu au încurajat în mod semnificativ dezvoltarea unei culturi antreprenoriale în rândul studenților. Vorbim despre un domeniu cu un potențial enorm de dezvoltare, care însă nu a fost potențat până în acest an, prin înființarea și finanțarea Societăților Antreprenoriale Studențești.

Remarcăm și faptul că interacțiunea universități-mediul de afaceri, deși obligatorie în vederea acreditării instituțiilor de învățământ superior, se realizează doar la nivel formal de cele mai multe ori, angajatorii având un cuvânt minor de spus în realizarea arhitecturii planurilor de învățământ, ceea ce poate conduce la probleme în ceea ce privește angajabilitatea absolvenților.

Recomandări colectate și rezultate în urma dezbaterii

- Dezvoltarea unor cursuri/module obligatorii de orientare în carieră încă din învățământul preuniversitar care să includă și o componentă de practică și actualizarea curriculumului, prin implicarea tuturor actorilor (părinți și elevi/studenți deopotrivă);
- Identificarea și aplicarea unor mecanisme prin care tinerii să conștientizeze ce își doresc de la viață pe baza pasiunilor și abilităților fiecăruia; Campanii de informare pentru părinți și elevi, deopotrivă, despre beneficiile fiecărei meserii;
- Realizarea unei evidențe mult mai stricte a parcursului profesional al studenților după absolvire și implicit integrarea acestor situații în evaluarea programelor de studiu din învățământul universitar;
- Mai multe programe de internship; creșterea relevanței activităților practice (din cadrul programelor de studiu) – ex. flexibilizarea cadrului de colaborare dintre universități și companii din mediul privat pentru garantarea accesului studenților la stagii de practică și ore de „laborator” de calitate;
- Încurajarea unei etici profesionale;
- Inovare;

- Posibilități și mecanisme pentru reconversia profesională timpurie;
- O mai bună informare în ceea ce privește piața muncii (cerere, studii calitative);
- Strategie integrată a Ministerului Educației Naționale și Ministerului Muncii privind învățământul superior și accesul pe piața muncii;
  - O mai bună punere în valoare a a Centrelor de Orientare și Consiliere în Carieră din cadrul Universităților;
  - Creșterea investițiilor în instituțiile corespunzătoare domeniului aferent de specializare a tinerilor și creșterea investițiilor în pregătirea tinerilor absolvenți. - Investiția în infrastructură și dezvoltare regională (pentru a reduce din efectul de migrare a tinerilor către orașele mari unde opțiunile profesionale sunt limitate față de cele disponibile în localități mai mici). - Schimbarea modului de finanțare a învățământului superior pentru a putea genera schimbare în grila de programe de studiu oferite și corelarea cu politicile de evaluare (externă) a calității, a.i. să se încurajeze actualizarea ofertei educaționale cu nevoia pieței muncii + corelat cu politici de tranziție/adaptare a cadrelor didactice care ar putea rămâne fără locuri de muncă odată cu închiderea unor programe, în timp ce programele noi propuse vor avea nevoie de resursă umană (ex. programe de convertire profesională adresate cadrelor didactice / programe de formare continuă care să îi sprijine în demersul lor de dobândire a competențelor de predare de care au nevoie pentru a face față provocărilor actuale, dinamice).

Toate aceste măsuri sunt doar o parte din măsurile necesare pentru pregătirea sistemului educațional și a societății pentru fluctuațiile demografice care urmează (ex. pentru momentul în care generația „decreștelor” va ajunge la vârsta de pensionare), precum și pentru pregătirea societății pentru momentul în care robotizarea / dezvoltările tehnologice vor determina dispariția unor locuri de muncă/profesii răspunzând la întrebarea: „de ce competențe au nevoie persoanele care în viitor nu vor avea un loc de muncă?”

Această publicație este parte a proiectului “Dialoguri despre Educație: monitorizarea instituțiilor publice din educație, implicarea cetățenilor în luarea deciziilor”, realizat cu sprijinul financiar al Fondului pentru Inovare Civică, program dezvoltat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile în parteneriat cu Romanian-American Foundation, sprijinit de Enel România și Raiffeisen Bank.